

Federaal Planbureau

Brussels Instituut voor
Statistiek en AnalyseStudiedienst van de
Vlaamse RegeringInstitut Wallon de l'Évaluation,
de la Prospective et de la Statistique

Vijfentwintig jaar regionale ontwikkelingen – Een overzicht op basis van de databank van het HERMREG-model

Het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (Brussels Hoofdstedelijk Gewest), de Studiedienst van de Vlaamse Regering (Vlaams Gewest), l'Institut Wallon de l'Évaluation, de la Prospective et de la Statistique (Waa's Gewest) en het Federaal Planbureau hebben zich verenigd met het oog op de uitwerking van een middellangetermijn regionaal economisch projectiemodel. Voor dat model (HERMREG genaamd) was er nood aan relatief lange regionale sectorale statistische reeksen. Aangezien de regionale rekeningen slechts starten vanaf 1995¹, werden verschillende macro-economische en sectorale aggregaten geretropoleerd tot 1980. Naast het voeden van het projectiemodel, bood die coherente en onuitgegeven databank de mogelijkheid een vergelijkende analyse te maken van de belangrijkste regionale macro-economische ontwikkelingen sinds 1980.

In januari werden de eerste resultaten van de regionale uitsplitsing van de nationale vooruitzichten 2007-2012 met behulp van het HERMREG-model gepubliceerd². De databank die als input dient voor het regionaal multisectoraal macro-economisch HERMREG-model bestaat momenteel uit lange en homogene reeksen van toegevoegde waarde, bbp, bezoldigingen, investeringen, werkgelegenheid, bevolking en werkloosheid, coherent met de nationale en regionale boekhouding³. Het opstellen van deze databank is, net zoals het HERMREG-model, het resultaat van een samenwerking tussen het Federaal Planbureau (FPB), het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), de Studiedienst van de Vlaamse Regering en l'Institut Wallon de l'Évaluation, de la Prospective et de la Statistique (IWEPS).

Deze analyse laat toe om enkele opmerkelijke evoluties sinds 1980 te beschrijven.

In de periode 1980-2005, bedroeg de groei van het bbp per hoofd gemiddeld 2,1% per jaar in Vlaanderen tegenover 1,4% in Brussel en Wallonië. Het BBP per hoofd kan geschreven worden als het product van verschillende factoren: voornamelijk de werkzaamheidsgraad en de productiviteit.⁴ Die opsplitsing van het bbp per hoofd toont dat het groeiverschil tussen de gewesten vooral toe te schrijven is aan de uiteenlopende evolutie van de werkzaamheidsgraad. De evolutie van het pendelsaldo en de productiviteit hebben een kleinere rol gespeeld. De gemiddelde jaarlijkse economische groei over de voorbije 26 jaar bedroeg 1,3 % in Brussel, 2,3 % in Vlaanderen en 1,5% in Wallonië. De verschillen in economische groei tussen de gewesten beantwoorden veeleer aan verschillen in de werkgelegenheidsgraad (respectievelijk nul, +0,7%, en +0,1%) dan aan productiviteitsgroeiverschillen (+1,3%, +1,5%, +1,4%).

1. in ESR95.

2. Bassilière D., Bossier F., Caruso F., Hendrickx K., Hoorelbeke D. en Lohest O. (2008), Uitwerking van een regionaal projectiemodel : een eerste toepassing van het HERMREG model op de nationale economische vooruitzichten 2007-2012, FPB-BISA-IWEPS-SVR.

3. De databank zal binnenkort geactualiseerd worden om de regionale rekeningen die in maart 2008 gepubliceerd zijn door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) in maart 2008, erin op te nemen. Het toevoegen van de boekhouding van één supplementair jaar zal de conclusies getrokken uit een periode van vijftig jaar echter nauwelijks wijzigen.

4. De andere factoren zijn de autonomiegraad van de werkgelegenheid, die de omvang van de pendelarbeid weerspiegelt, en de onafhankelijkheidsratio, die het aandeel van de bevolking die op arbeidsleeftijd is weergeeft.

Bbp in volume, toegevoegde waarde in volume, werkgelegenheid en productiviteit per hoofd

gemiddelde jaarlijkse groei in procent

	1981-2005	1981-1985	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005
Brussels Hoofdstedelijk Gewest						
Bbp	1,5	0,3	2,7	-0,1	2,8	1,6
Bruto toegevoegde waarde	1,3	0,4	2,4	-0,3	2,6	1,6
Binnenlandse werkgelegenheid	0,0	-0,9	0,4	-0,9	1,0	0,5
Productiviteit per hoofd	1,3	1,4	2,0	0,6	1,6	1,1
Vlaams Gewest						
Bbp	2,4	1,4	4,2	1,9	2,9	1,5
Bruto toegevoegde waarde	2,3	1,5	3,9	1,7	2,7	1,5
Binnenlandse werkgelegenheid	0,7	-0,3	1,7	0,4	1,3	0,6
Productiviteit per hoofd	1,5	1,9	2,2	1,2	1,4	0,9
Waals Gewest						
Bbp	1,7	0,2	2,9	1,8	2,1	1,3
Bruto toegevoegde waarde	1,5	0,3	2,6	1,5	1,9	1,3
Binnenlandse werkgelegenheid	0,1	-1,5	0,7	-0,3	0,9	0,6
Productiviteit per hoofd	1,4	1,8	1,9	1,8	1,0	0,6
Rijk						
Bbp	2,0	0,9	3,6	1,5	2,7	1,5
Bruto toegevoegde waarde	1,9	1,0	3,3	1,3	2,5	1,5
Binnenlandse werkgelegenheid	0,4	-0,8	1,2	0,0	1,1	0,6
Productiviteit per hoofd	1,5	1,8	2,0	1,2	1,3	0,9

In elk van de gewesten is er een duidelijke 'trade-off' tussen werkgelegenheid en productiviteit. In de drie gewesten is de algemene trend die uit de analyse van de periode 1980-2005 af te leiden is, die van een vervanging van arbeid door kapitaal binnen de industriële bedrijfstakken, gekoppeld aan een groei van de werkgelegenheid in de diensten waar de productiviteitswinsten lager zijn. Uit de onderlinge vergelijking van de gewesten blijkt dat er in Vlaanderen, bij vaak vergelijkbare productiviteitsgroei, sinds 1980 minder banen verloren zijn gegaan in de industriële bedrijfstakken dan in Wallonië en dat er meer arbeidsplaatsen in de diensten werden gecreëerd.

Het loon per hoofd in Wallonië bevond zich voortdurend lager dan het nationale loon per hoofd, het verschil evolueert zelfs van 5% in 1980 naar 9% in 2004. Terwijl het gemiddelde productiviteitsverschil van 12% in het nadeel van Wallonië in 1980 nog niet in de lonen tot uiting kwam, is dat des te meer het geval op het einde van de periode. Die vaststelling wordt versterkt wanneer men de analyse beperkt tot de privésector. In Vlaanderen weerspiegelt de relatieve stijging van de

lonen wellicht de relatief lage werkloosheidsgraad.

Bijgevolg lijkt er tussen de gewesten een zekere convergentie van het aandeel van de lonen in de toegevoegde waarde te zijn. Het loonaandeel in de privésector, dat een indicator is van de concurrentiekracht, bedraagt in Brussel 60% in 2004 tegenover 64% in 1980. In Vlaanderen is het loonaandeel groter, namelijk 64% tegenover 68% vijftien jaar eerder. Wallonië, komend van een zeer hoog niveau, kent de grootste daling. Evoluerend van 76% naar 65%, blijft Wallonië toch een klein concurrentienadeel vertonen in de privésector.

Voor de arbeidsmarkt, ten slotte, toont de retrospectieve analyse dat met een nagenoeg identiek uitgangspunt in 1980, de werkloosheidsgraad¹ in de drie gewesten heel verschillend geëvolueerd is. Omzeggens stabiel over de bestudeerde periode in Vlaanderen (rond 10%), groeide de werkloosheidsgraad in Wallonië en Brussel sterk tot respectievelijk 19% en 22% in 2005. Over de gehele periode is de beroepsbevolking in de drie gewesten

1. Aantal werklozen op basis van administratieve gegevens en volgens de FPB-definitie, i.e. met inbegrip van de oudere werklozen die vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende.

gestegen - zij het met verschillende regionale accenten en snelheden naargelang van de sociaal-demografische ontwikkelingen – maar die toegenomen beroepsbevolking wordt in Wallonië en Brussel niet opgenomen door een voldoende hoge werkgelegenheidstoename. Die vaststelling brengt ons terug bij de eerste hiervoor vermelde conclusie in verband met de bijna afwezige bijdrage van de werkgelegenheid tot de Waalse en Brusselse economische groei.

Begin de jaren 80 werden de drie gewesten gekenmerkt door een kleiner aandeel van de investeringen in de toegevoegde waarde (tussen 18% en 20%) dan momenteel. In Vlaanderen zijn de investeringen sinds het einde van de jaren tachtig sterk gestegen. In Wallonië gebeurde dat pas vanaf de jaren negentig, maar sinds

een tiental jaar benadert de Waalse investeringsgraad (gemiddeld 22% tussen 2000 en 2004) die van Vlaanderen (24%). Na meerdere dalingen herstelde de investeringsgraad zich in Brussel en stabiliseerde hij zich op een ietwat lager niveau dan in de overige gewesten (19%).

De beschrijvende en vergelijkende analyse van de macro-economische en sectorale regionale evoluties toont dat er verschillen blijven bestaan tussen het Brussels en het Waals Gewest enerzijds en het Vlaams Gewest anderzijds. De eerste twee gewesten werden harder getroffen door de vertraging in het begin van de jaren tachtig en hun economische groei heeft zich trager hersteld. Er zijn evenwel tekenen van een evenwichtsherstel, met name tussen relatieve lonen en productiviteit.

Werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad* niveau in procent

	1980	1985	1990	1995	2000	2005
Brussels Hoofdstedelijk Gewest						
Werkzaamheidsgraad	58,7	56,5	56,2	52,1	54,0	54,7
Werkloosheidsgraad	8,7	15,2	13,1	20,1	20,1	22,5
Vlaams Gewest						
Werkzaamheidsgraad	60,2	56,5	60,7	61,3	65,1	65,7
Werkloosheidsgraad	8,4	12,5	8,4	11,5	9,0	10,3
Waals Gewest						
Werkzaamheidsgraad	58,0	53,1	55,4	54,8	57,4	57,5
Werkloosheidsgraad	9,0	14,8	13,4	17,7	17,4	19,2
Rijk						
Werkzaamheidsgraad	59,3	55,4	58,6	58,4	61,6	62,0
Werkloosheidsgraad	8,6	13,5	10,4	14,2	12,6	14,3

* Aantal werklozen op basis van administratieve gegevens en volgens de FPB-definitie, i.e. met inbegrip van de oudere werklozen die vrijgesteld zijn van inschrijving als werkzoekende.

Planning Paper 104

“Vijftientig jaar regionale ontwikkelingen – Een overzicht op basis van de databank van het HERMREG-model”
Delphine Bassilière, Francis Bossier, Frédéric Caruso, Dirk Hoorelbeke, Olivier Lohest.

De publicatie kan besteld, geraadpleegd en gedownload worden via de websites www.plan.be, www.statbru.irisnet.be, aps.vlaanderen.be en www.iweps.be.

Voor meer informatie:

D. Bassilière, db@plan.be, 02/507.74.58

F. Bossier, fb@plan.be, 02/507.74.43

F. Caruso, f.caruso@iweps.be of fcaruso@mrbc.irisnet.be, 081/46.84.30 (of 02/507.73.68)

D. Hoorelbeke, dirk.hoorelbeke@dar.vlaanderen.be, 02/507.73.87 (of 02/553.57.15).